

Sparebankforeningen
The Norwegian Savings Banks Association

Barne- og likestillingsdepartementet,
Forbrukeravdelingen
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

631.0	
Dato:	2/9-08
Saksnr:	200604595-052

Deres ref.: 2006 04595-/MGU

Vår ref.: 2008 00058 SLL/-

Oslo 01.09.2008

Høring - utredning om gjeldsregister i Norge

Vi viser til departementets høringsutsendelse 09.05.2008 av utredningen om eventuelt å etablere et gjeldsregister, og til departementets brev 30.06.08 der vi fikk utsatt frist fra 15.08. til 01.09.2008.

Sparebankforeningen har følgende kommentarer til utredningen om etablering av gjeldsregister i Norge.

1. Hovedhensyn

Sparebankene ser det som viktig at kundene ikke pådrar seg større gjeld i sum enn de har økonomisk bæreevne til. Dels skyldes det hensynet til kundene selv, for å unngå de personlige problemer som oppstår når gjelden er større enn det en klarer å betjene. Men bankene har selvsagt også en egeninteresse i dette, for å begrense tapene på utlån.

Lån og kreditt ytes etter en konkret og individuell vurdering, basert på kundens lånesøknad. Det er kundens eget ansvar at de opplysninger som gis i søknaden er korrekte og fullstendige. Like fullt kan det skje at noen gjeldsposter mangler i kundens oppgave over nåværende gjeld. Det kan skyldes en ren forglemmelse, eller at kunden selv ikke har god nok oversikt over egen økonomi, og i noen få tilfeller kan det forekomme at kunden bevisst utelater gjeldsposter i frykt for at han eller hun ellers ikke vil få lånet det søkes om.

Der disse gjeldspostene er av noen størrelse, og bestått over noen tid, vil feilen som regel bli oppdaget, for eksempel ved kontroll mot kundens siste ligning. Sparebankene, med sin lokale forankring, har også en betydelig fordel ved sin gode kjennskap til kundene.

Like fullt synes det klart at noen slike feil i lånesøknader vil passere. Men etter vårt skjønn er dette ikke noe stort problem i volum. Vår erfaring er den samme som framholdt i utredningen pkt 4.3 s 55, om enn der i mer forsiktig form: Der privatpersoner får betydelige problemer med å betjene gjelden, skyldes det i hovedsak hendinger som har oppstått *etter* at gjelden ble pådratt, som sykdom, skilsmisse, arbeidsledighet mv.

Som svar på departementets konkrete spørsmål antar vi at tilgang på et gjeldsregister med korrekte og fullstendige opplysninger kunne ha medført avslag på noen lånesøknader som ellers ville blitt innvilget. Det er ikke mulig å tallfeste anslag her, men noe stort antall er det

neppe tale om for sparebankenes del. Men et gjeldregister vil ikke kunne ha som ambisjon å fange opp alle typer gjeld, og selv for de typer gjeld som skal registreres i gjeldsregisteret må vi regne med at det vil være ufullstendigheter og feil i det registrerte. Og et ufullstendig gjeldsregister vil i seg selv være et problem, ved at lånesøknader i grenseland lettere vil kunne bli innvilget ved at kredittgiver stoler på opplysningene i registeret. Problemer kan selvsagt oppstå også den andre veien, dersom gjeldsregisteret inneholder poster som burde vært slettet eller nedskrevet, og kredittverdige kunder derved får avslag på lånesøknad eller dårligere betingelser enn de ellers burde fått. Men normalt vil nok den sistnevnte type feil i registeret bli avklart ved nærmere kontakt mellom bank og kunde.

Den nettogevinst som et gjeldsregister vil kunne medføre, må veies opp mot kostnadene ved å utvikle, etablere og drifte et slikt register. I tillegg kommer kredittgivers kostnader ved å avgi opplysninger og ved regelmessig å ajourføre disse. Det er en svakhet ved utredningen at en overhodet ikke har forsøkt å utarbeide noen estimater her: Da blir avveiningen nytte – kostnad som nevnt nokså umulig.

2. Hvilke gjeldsposter skal registreres

Som framholdt i utredningen s 40 vil registerets troverdighet være avhengig av hvor fullstendig det er: Jo flere typer gjeld som ikke pliktes registrert der, jo mindre troverdighet får registeret. Utredningen peker på en del problemer her, uten å antyde noen løsning eller anbefaling.

Vi antar - som utredningen - at privat gjeld ikke skal registreres. Større leverandørgjeld bør i prinsippet registreres, selv om vi ser problemet med å pålegge slike plikter på "tilfeldige leverandører". Betingede fordringer – typisk kausjonsansvar – bør etter vårt skjønn absolutt registreres, og så får det være opp til kredittgiveren som mottar opplysningene å vurdere hvilken økonomisk risiko som ligger her.

Et spørsmål som ikke nevnes i utredningen, er ansvar for fellesgjeld i borettslag. Formelt sett hviler denne på borettslaget og ikke på den enkelte andelseier. Andelseieren er likevel forpliktet til å dekke sin andel av de løpende terminer, gjennom felleskostnadene ("husleien"), men han eller hun kan si opp sin bruksrett og derved også sin plikt til å betale felleskostnader med seks måneders varsel. Problemet aksentueres ved ordninger om utsatt avdragsbetaling, de facto ansvar for betaling av den andel av felleskostnadene som faller på ikke-betalingsdyktige med-andelshavere mv. Dette gjeldsansvaret kan være betydelig, og for å sikre nødvendig troverdighet må antagelig også slik indirekte gjeld innberettes. Det betyr at også borettslagene må avgi opplysninger til registeret.

Et annet forhold som ikke drøftes i utredningen er rammekreditter (både boligkreditter, lønnskotokreditter og f eks kredittkort). En mulig løsning her er at slik kreditt innrapporteres i to poster: Trukket kreditt henholdsvis innvilget ikke-utnyttet kreditt. Så får den kredittgiver som innhenter opplysningene, vurdere risikoen og kundens økonomiske bæreevne i lys av dette.

3. Frivillighet eller plikt til å avgi opplysninger

Det synes som om en står overfor to hovedmodeller her. Den ene er en frivillig ordning, der bare de kredittyttere som er villig til å avgi opplysninger til registeret, kan hente ut opplysninger derfra. Så vidt vi forstår er dette hovedprinsippet bak den svenske Upplysningscentralen og danske Experian's RKI-register. Den andre modellen er et lovbestemt register,

der nærmere definerte kredittyttere har plikt til å registrere og ajourføre opplysninger om lån og kreditt. Men også innenfor denne modellen vil det selvsagt være mulig å begrense innsynsretten i registeret til dem som avgir opplysninger.

Gitt utredningens utgangspunkt, at det er forbrukervernet som står i fokus, er vi enig med utredningens konklusjon om at bare en lovbestemt plikt til å avgi opplysninger vil bringe en nærmere det ønskede resultat om mest mulig fullstendige opplysninger.

4. Frivillighet eller plikt til å innhente opplysninger fra registeret

Etter vårt skjønn bør det være opp til den enkelte kredittyster hvorvidt det i den enkelte lånesak skal innhentes opplysninger fra registeret. Men kredittytters valg her vil selvsagt kunne få betydning ved vurderingen av om han har oppfylt plikten til å vurdere forbrukerens kredittverdighet på en fyllestgjørende måte, jf art 8 i det nye forbrukerkredittdirektivet 2008/48/EF. Det virker foreløpig åpent hvorvidt en overtredelse her vil ha privatrettslige konsekvenser.

5. Privat eller offentlig drift

Iflg utredningen s 39 er de fleste slike europeiske registre etablert i privat regi. Det er i og for seg ukontroversielt så lenge registreringen er basert på frivillighet. Om det blir innført plikt til å innberette lån og kreditt til et norsk gjeldsregister, blir dette mer kontroversielt. Hvilket privat selskap skal tildeles retten til å drive et slikt register, og på hvilke premisser? Det virker svært lite rasjonelt med flere parallelle private registre. Om så skulle skje, måtte bankene i hvert fall ha ett sted for avgivelse av opplysninger og innhenting av opplysninger, dvs det måtte skje utveksling av opplysninger mellom registrene.

Samtidig har vi motforestillinger mot at det offentlige skal drive denne virksomheten, ut fra en viss skepsis med hensyn til vektlegging av kostnadseffektiv drift.

En mulighet ville vært drift i regi av en selveiende institusjon. Etter at Verdipapirsentralen, som etter vårt skjønn ble drevet på en utmerket måte innen en slik organisasjonsform, ved verdipapirregisterloven av 2002 ble pålagt å omdanne seg til aksjeselskap, finner vi det lite realistisk å fremme et slikt forslag nå.

6. Personvern

Som framholdt i utredningen må de mulige fordeler ved et gjeldsregister veies mot bl a personvernmessige hensyn. Det er personvernmessige problemer ved et register som er ufullstendig eller inneholder feil, og opplysninger i registeret kan misbrukes, f eks til oppslag i media.

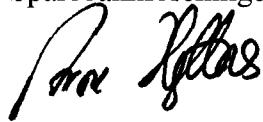
En skal likevel ikke overdrive problemene her. De sentrale privatøkonomiske nøkkelopplysninger, som ligningsmessig inntekt og formue, er ikke bare tilgjengelige for allmennheten, men også søkbare på nettet. Men vi erkjenner at jo mer detaljerte slike opplysninger blir, jo større blir behovet for beskyttelse.

7. Konklusjon

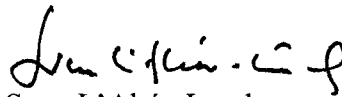
Som vi har framholdt over, er det en svakhet ved utredningen at den ikke gir noen estimater over kostnadene ved et gjeldsregister. Da blir det vanskelig å vurdere hvorvidt fordelene ved registeret vil stå i forhold til kostnader.

Slik saken framstår i dag, er Sparebankforeningen i mot etablering av et gjeldsregister. Kostnadene vil under enhver omstendighet bli betydelige, samtidig som registeret vil få liten betydning for sparebankenes vurdering av kundenes kredittverdighet, i den forstand at registeret sannsynligvis bare unntaksvis vil føre til avslag på lånesøknader som ellers ville ha blitt innvilget.

Med vennlig hilsen
Sparebankforeningen i Norge

Arne Hyttnes
Adm. direktør

Sven L'Abée-Lund
Ass. direktør